

Anna
Elliotová

PŘELOŽILA ZUZANA ŠTASTNÁ
JANE AUSTENOVÁ

Anna Elliotová

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cooboo.cz
www.albatrosmedia.cz

Jane Austenová
Anna Elliotová – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Anna
Elliotová

JANE AUSTENOVÁ

Přeložila Zuzana Šťastná

CooBoo Classics svazek 12

COO
BOO

1. kapitola

Sir Walter Elliot z Kellynch Hall v Somersetshiru nikdy ne-
vzal pro zábavu do ruky jinou knihu než *Baronetské rody
Anglie*. *Baronetskými rody* si krátil dlouhou chvíli, jimi se
utěšoval v nesnázích, nad nimi se ho zmocňoval obdiv
a úcta, když zkoumal onu hrstku dosud nezaniklých šlech-
tických patentů z dávných dob, nad *Baronetskými rody* se
veškeré rodinné starosti přirozeně rozplývaly v soucit a po-
hrdání, když procházel téměř nekonečný seznam titulů
udělených teprve v předchozím století, a pokud ho nedoká-
zal vzpružit žádný jiný list, vždycky si tu mohl s neutucha-
jícím zájmem přečíst o sobě samém. Jeho oblíbený svazek
se pokaždé otevřel na této stránce:

„ELLIOT Z KELLYNCH HALL

Walter Elliot, narozen 1. března 1760, sňatek 15. červen-
ce 1784, choť Elizabeth, dcera urozeného pana Jamese Ste-
vensona ze South Parku v hrabství Gloucestershire (zesnu-
la 1800). Potomstvo: Elizabeth, narozena 1. června 1785;
Anna, narozena 9. srpna 1787; mrtvě narozený syn, 5. listo-
padu 1789; Mary, narozena 20. listopadu 1791.“

Přesně tak ten odstavec původně vyšel z rukou tiskaře; sir
Walter ho ale vylepšil tím, že pro potřebu svou a své rodiny

dopsal za Maryino datum narození „provdána 16. prosince 1810, choť Charles, syn a dědic urozeného pana Charlese Musgrovea z Uppercrossu v hrabství Somerset“, a nanejvýš pečlivě doplnil den a měsíc, kdy mu zemřela žena.

Pak následoval obvyklý popis historie a vzestupu starobylého a ctihodného rodu: jak se nejprve usadil v Cheshiru, co se o něm píše v Dugdaleově knize o nositelích veřejných hodností (že příslušníci rodu vykonávali v hrabství šerifský úřad, že třikrát po sobě zastupovali svůj obvod v parlamentu, že prokázali věrnost trůnu a v prvním roce vlády Karla II. obdrželi baronetský titul a že si každý z nich vzal nějakou tu Elizabeth či Mary, dohromady šlo o dvě poctivé stránky dvanácterkového formátu) a všechno to končilo rodovým erbem a heslem „Hlavní sídlo Kellynch Hall v hrabství Somerset“ a dalším přípisem sira Waltera k tomuto zakončení:

„Předpokládaný dědic: urozený pan William Walter Elliot, pravnuke druhého sira Waltera.“

Pro povahu sira Waltera byla alfou a omegou marnivost – ješitnost na vlastní zevnějšek i titul. V mládí byl mimořádně pohledný a i ve čtyřiapadesáti to stále ještě byl hezký muž. Málokterá žena by se v sobě dokázala zhlížet tak jako on a žádný komorník, jehož pán se právě stal lordem, by se nedokázal upřímněji kochat svou společenskou prestiží. Krása byla pro něj druhým nejvyšším požehnáním hned po baronetském titulu a jeho nejvřelejší úcta a oddanost jednou provždy náležely siru Walteru Elliotovi obdařenému obojím.

V jednom ohledu si titul i přitažlivý zevnějšek sira Waltera jeho lásku zasloužily. Právě jim totiž nepochybně vděčil za manželku s mnohem ušlechtlejší povahou, než jakou by si k sobě mohl nárokovat svým vlastním charakterem. Lady Elliotová byla skvělá žena, rozumná a laskavá, a po onom snad omluvitelném mladistvém poblouznění, jež

z ní udělalo manželku sira Waltera, už její úsudek ani chování nikdy žádné omluvy nepotřebovaly. Sedmnáct let shovívavě snášela, mírnila či skrývala manželovy nedostatky a snažila se, aby požíval opravdové vážnosti, a ačkoli nebyla nejšťastnější, díky přátelům, dětem i všemožným povinnostem si nacházela v životě dost zajímavého a rozhodně jí nebylo lhostejné, když byla povolána dát mu sbohem. Tři dcery, dvě starší ve věku šestnáct a čtrnáct let, to byla úctyhodná pozůstalost, již pro matku nebylo snadné někomu odkázat – nebo spíš nebylo snadné ji svěřit vedení a autoritě pošetilého, domýšlivého otce. Lady Elliotová měla nicméně jednu velice blízkou přítelkyni, rozumnou a úctyhodnou ženu, která se z náklonnosti k ní usadila ve vesnici poblíž kellynchského sídla, a především na tuto dámu se umírající spolehla, že svou laskavostí a radami bude jejím dcerám co nejvíc nápomocna a dál je povede ke vzdělání a dobrým zásadám, jež jim tak horlivě vštěpovala ona sama.

Tato přítelkyně se za sira Waltera neprovdala, ač to od nich jejich známí možná očekávali. Třináct let po smrti lady Elliotové byli ti dva stále blízcí sousedé a přátelé, on zůstal vdovcem a ona vdovou.

Že na nový sňatek neměla pomyslení lady Russellová, dáma, která svým věkem ani povahou netíhla ke změnám, a navíc byla skvěle finančně zajištěná, to není třeba nijak veřejně omlouvat, neboť veřejnost se častěji bezdůvodně pohoršuje nad tím, když se žena podruhé vdá, než když se nevdá, nicméně proč zůstával sám sir Walter, už vysvětlení vyžaduje. Nechť je tedy známo, že sir Walter (poté, co jednou či dvakrát neuspěl s velmi nerozumnými žádostmi) zůstával jako dobrý otec hrdě svobodný kvůli svým dcerám. Pro svou nejstarší dceru by si doopravdy odepřel cokoli, oč zas až tolik nestál. Elizabeth zdědila v šestnácti letech tolik z matčiných práv a postavení v rodině, kolik jen bylo

možné, a jelikož byla velice pohledná a velice se siru Walterovi podobala, odjakživa měla v rodině velký vliv a s otcem spolu výborně vycházeli. Další dvě baronetovy děti neměly zdaleka takovou cenu. Mary svůj význam uměle zvýšila tím, že se stala paní Musgroveovou, ale Anna, jež by si vytríbeným duchem a milou povahou musela získat každého doopravdy rozumného člověka, neznamenalala pro otce ani starší sestru nic. Její slovo nemělo žádnou váhu, její zájmy musely pokaždé ustoupit zájmům ostatních – byla to zkrátka jen Anna.

Je ovšem pravda, že právě ji jako svou kmotřenku, oblíbenkyni a nepostradatelnou přítelkyni hluboce milovala lady Russellová. Měla dívky ráda všechny, ale jen v Anně jako by pro ni znovu ožívala zemřelá matka.

Ještě před pár lety byla Anna Elliotová velice hezká. Její půvab ale brzy ztratil svěžest, a jelikož otci se nijak zvlášť nelíbila ani v rozpuku mládí a krásy (natolik se její jemné rysy a mírné tmavé oči lišily od jeho vlastních), teď, když byla pohublá a odkvétala, už ho nemohla zaujmout ničím. Nikdy si nedělal velké naděje, že by si mohl její jméno někdy v budoucnu přechýst na nějaké jiné stránce svého oblíbeného díla, a teď už v to nedoufal vůbec. Bylo na Elizabeth, aby rodině získala stejně vznešenou přízeň. Mary se totiž přivdala jen do jedné vážené a zámožné statkářské rodiny v hrabství, čímž dodala lesku svým novým příbuzným, ale sama se nijak nepovznesla. Elizabeth se jednoho dne měla vdát na úrovni.

Někdy se stává, že je žena přitažlivější v devětadvaceti než o deset let dřív, a obecně vzato je to věk, v němž při pevném zdraví a bez vážných starostí nemusí ještě dívka ze svého kouzla ztratit skoro nic. To platilo i pro Elizabeth; byla to stále tatáž pohledná slečna Elliotová jako před třinácti lety, a siru Walterovi lze proto prominout, že na její věk zapomínal, nebo ho přinejmenším lze pokládat jen způli za

hlupáka, měl-li za to, že zatímco všichni ostatní vypadají čím dál hůř, on i Elizabeth pořád jen kvetou. Jak rychle stárnou známi a zbytek rodiny, totiž viděl jasně. Anna působila ztrhaně, Mary zhrubly rysy, ošklivěly i všechny tváře v okolí a stále širší vějířky vrásek na spáncích lady Russellové ho skličovaly už dlouho.

Elizabeth byla spokojená o něco méně než otec. Už třináct let byla paní Kellynch Hall a řídila chod domácnosti s takovou rozhodností a sebejistotou, že by jí nikdo nehádal méně, než jí doopravdy bylo. Třináct let vykonávala povinnosti hostitelky a určovala, jak má doma všechno vypadat, kráčela jako první ke kočáru se čtyřspřežím a vycházela hned za lady Russellovou ze všech salonů a jídelních sálů v hrabství.¹ Mrazy třinácti zim přišly a odešly a ona v nich zahajovala všechny významné plesy, které pro sebe navzájem pořádala hrstka místních dobrých rodin, a třináct rozkvetlých jar ji vidělo s otcem vyrážet do Londýna, aby si jako každoročně na pár týdnů užila velkého světa. To všechno si pamatovala a s jistou lítostí a obavami si uvědomovala, že je jí devětadvacet. Byla si naprosto jistá, že je stále stejně hezká jako dřív, ale cítila, že se blíží nebezpečnému věku, a nesmírně ráda by už měla nějakou záruku, že se o ni v nejbližším roce nebo dvou hodlá vážně ucházet baronetská krev. Pak by mohla knihu knih znovu otevřít s takovým požitkem, jako když byla dívkou; teď ji ale ráda neměla. Muset se pořád dívat na vlastní datum narození a nevidět za ním žádný sňatek krom vdavek mladší sestry, to bylo zlé,² a když někdy otec nechal knihu na stole otevřenou, Elizabeth ji nejednou s odvráceným zrakem zavřela a odstrčila.

Navíc zažila zklamání, které jí dotyčná kniha a zejména zápis o její rodině musely neustále připomínat. Zklamal ji onen předpokládaný dědic, urozený pan William Walter Elliot, jehož práv její otec tak nezištně dbal.

Jakmile v raném mládí zjistila, že pokud se jí nenarodí bratr, je příštím baronetem právě on, usmyslela si, že se za něj provdá, a otec měl pro ni odjakživa v úmyslu totéž. Jako chlapce Williama Elliota nikdy neviděli, ale brzy po smrti lady Elliotové projevil sir Walter zájem ho poznat, a ačkoli se jeho snahy nesetkaly s nijak vřelým přijetím, přičetl to skromnému ostychu mládí, nedal se odradit a v době, kdy byla Elizabeth v rozpuku krásy, byl pan Elliot během jednoho z jarních londýnských pobytů rodiny k seznámení donucen.

Byl tehdy velmi mladý, zrovna začal studovat práva, Elizabeth připadal nesmírně sympatický a všechny plány v jeho prospěch byly schváleny. Pozvali ho do Kellynch Hall, celý zbytek roku o něm mluvili a očekávali ho, ale on nepřišel. Další rok na jaře se s ním opět potkali v hlavním městě. Působil stále stejně sympaticky, znovu ho povzbuzovali, zvali a očekávali a znovu nepřišel – a pak se dověděl, že se oženil. Namísto aby v životě stoupal po dráze vytyčené pro dědice rodu Elliotů, opatřil si finanční nezávislost sňatkem s bohatou ženou nízkého původu.

Sir Walter to jako hlava rodu neschvaloval. Domníval se, že pan Elliot se s ním měl poradit, zejména když on sám se k němu na veřejnosti tak znal. Museli je spolu vidět, říkal si, jednou na přehlídce koní v Tattersalls³ a dvakrát v před-sáli Dolní sněmovny. Dal svůj nesouhlas najevo, ale zjevně to nemělo téměř žádný účinek. Pan Elliot se ani nepokusil o omluvu a na tom, aby se k němu příbuzní nadále hlásili, mu zřejmě záleželo stejně málo, jak málo si to dle sira Waltera zasloužil. Veškeré styky mezi nimi ustaly.

Jeho dceru tahle velice nepříjemná historie s panem Elliotem v duchu hnětla i po několika letech. Líbil se jí sám o sobě a ještě víc jako dědic jejího otce a při své silné rodné pýše byla přesvědčená, že jedinou důstojnou partií pro nejstarší dceru sira Waltera Elliota je právě on. Žádné-

ho jiného baroneta od A do Z by nebyla ochotněji uznala za sobě rovného. Jenže on se zachoval tak mrzce, že ačkoli jeho žena nedávno zemřela a Elizabeth za ni teď (v létě roku 1814) nosila smuteční stuhy, nedokázala připustit, že by pan Elliot snad stál znovu za úvahu. Kdyby zůstalo jen u jeho ostudného prvního manželství, byla by snad ochotna přimhouřit oko, protože nic nenasvědčovalo tomu, že z něj vzešlo nějaké potomstvo. Jak ale Elliotovy s obvyklou horlivostí zpravili milí přátelé, on se o nich všech navíc vyjádřil nanejvýš neuctivě; o vlastní krvi i o titulu a postavení, které mu měly jednou připadnout, mluvil neobyčejně urážlivě a s pohrdáním. To se omluvit nedalo.

Tak vypadaly pocity a smýšlení Elizabeth Elliotové. Takové starosti kalily a takové vzruchy oživovaly jednotvárnost a eleganci, blahobyť a prázdnotu, jež byly kulisami jejího života; takové city jí zpestřovaly dlouhé pobývání v neměnném okruhu venkovských známých, kde se nic moc nedělo, a vyplňovaly chvíle volna, pro něž si nikdy nezvykla hledat prospěšné využití mimo domov ani je neměla doma jak vyplnit vlastním nadáním a dovednostmi.

Teď jí ale vedle toho všeho začínala zaměstnávat nová starost. Její otec se dostával do peněžních nesnází. Věděla, že kdykoli teď sahá po svých *Baronetských rodech*, je to proto, aby zahnal myšlenky na vysoké účty od obchodníků a na nevíтанé narážky správce svých financí pana Shepherda. Kellynchské panství bylo výnosné; představám sira Waltera o tom, jak honosně se sluší žít jeho majiteli, ale dostát nedokázalo. Dokud žila lady Elliotová, hospodařilo se podle jasných pravidel, střídmě a úsporně, takže sir Walter s příjmy těsně vystačil, ale s její smrtí vzala veškerá taková poctivost za své a od té doby měl její manžel neustále větší výdaje, než si mohl dovolit. Utrácet méně nebylo v jeho silách; nedělal nic než to, co se od sira Waltera Elliota kategoricky požadovalo, ale ač za to vůbec nemohl, nejenže se

strašlivě zadlužoval, také o tom slýchal tak často, že už bylo marné pokoušet se to být jen částečně skrývat před dcerou. Při posledním jarním pobytu v Londýně o tom Elizabeth cosi naznačil, ba dokonce zašel tak daleko, že se jí zeptal: „Můžeme se uskrovnit? Napadá tě něco, v čem se můžeme uskrovnit?“ – a Elizabeth, to se musí nechat, začala v prvním záchvatu ženských obav vážně přemýšlet o tom, co by se dalo dělat, a nakonec navrhla tyto dvě oblasti úspor: zrušit některé zbytné výdaje na dobročinnost a nezařizovat nově salon. Později přibyl ještě jeden dobrý nápad, totiž nevozit tentokrát Anně z Londýna žádný dárek, jak mívali každoročně ve zvyku. Jakkoli užitečná ale tato opatření byla, nestačila na skutečný rozsah škody, když ho sir Walter brzy poté musel dceři přiznat. A nic účinnějšího už Elizabeth navrhnout nedokázala. Připadala si ublížená a stíhaná osudem, stejně jako její otec, a ani jeden z nich nebyl s to vymyslet, jak by mohli utrácet méně, aniž by tím ohrozili svou důstojnost nebo se vzdali pohodlí natolik, že by to nemohli snést.

Sir Walter mohl disponovat jen malou částí svého panství, ale i kdyby z něj mohl prodat každý akr, bylo by to jedno. Uvolil se k tomu, že ho v mezích svých pravomocí zatíží hypotékou, ale k prodeji by nesvolil nikdy. Ne, natolik své jméno nepošpiní. Kellynchské sídlo přejde na dědice celé a neporušené, jako ho sám převzal.

Sir Walter požádal o radu dva dobré rodinné známé, pana Shepherda, který bydlel v sousedním městě, a lady Russellovou, a on i jeho dcera zřejmě očekávali, že alespoň jeden z téhle dvojice jim navrhne něco, co je zbaví nesnází a sníží jejich výdaje, aniž by se museli vzdát čehokoli, na čem si zakládala jejich hrdost a vkus.

2. kapitola

Ať už měl zdvořilý a obezřetný právník pan Shepherd na sira Waltera jakýkoli názor či vliv, byl raději, aby cokoli *ne-příjemného* navrhl někdo jiný, a tak se s omluvou zdržel veškerých náznaků řešení a jen si svému zaměstnavateli dovolil doporučit, aby se v celé věci přihlédlo k výtečnému úsudku lady Russellové, od jejíhož zdravého rozumu s plnou důvěrou očekával právě takové radikální návrhy, jaké pak chtěl sám uskutečňovat.

Lady Russellové na řešení nesmírně záleželo a zodpovědně zvažovala, co podniknout. Táhla spíš k důkladnému než rychlému uvažování a v tomto případě dospívala k rozhodnutí jen velmi obtížně, protože se v ní svářely dvě hlavní zásady. Sama byla úzkostlivě poctivá, s velice vyvinutým smyslem pro čest, ale zároveň měla tak velké ohledy na jemnocit sira Waltera, pověst rodiny pro ni byla tak důležitá a její představy o tom, nač mají Elliotovi při svém postavení nárok, tak aristokratické, jak jen to bylo u soudného a poctivého člověka možné. Byla to laskavá, shovívavá žena s dobrou povahou schopnou silného citu, úzkostlivě dbala na to, co se sluší, a její vystupování bylo přímo vzorem taktu a zdvořilosti. Byla vzdělaná a obecně vzato i rozumná a důsledná – stranila ale urozeným vrstvám a prestiž a postavení pro ni znamenaly tolik, že měla sklon omlouvat chyby jejich nositelů. Sama byla jen vdovou po rytíři,

hodnost baroneta brala se vši vážností, a i kdyby sir Walter nebyl její starý známý a vstřícný soused, i kdyby jí nepronajímal za dobrých podmínek dům a nebyl manželem její drahé přítelkyně a otcem Anny a jejích sester, stále by se cítila povinna s ním v jeho současných nesnázích vřele soucítit a brát na něj veškeré ohledy prostě jen proto, že to byl *sir Walter*.

Uskrovnit se Elliotovi museli, o tom nebylo pochyb. Lady Russellové ale velmi záleželo na tom, aby to hlavu rodiny i Elizabeth zasáhlo co nejméně. Vypracovala plány úspor, všechno přesně spočetla a udělala také něco, nač nikdo jiný nepomyslel – poradila se s Annou, o níž zřejmě nikoho jiného nenapadlo předpokládat, že by měla na věci nějaký zájem. Obrátila se na ni a při sestavování úsporného plánu, který siru Walterovi nakonec předložila, se jí nechala částečně ovlivnit. Všechny úpravy, které jí Anna navrhovala, upřednostňovaly poctivost před pompou. Chtěla postupovat razantněji, dosáhnout výraznější nápravy, rychleji vybědnout z dluhů, jednoznačněji ukázat, že rodině nezáleží na ničem jiném než na spravedlivém vypořádání s věřiteli.

„Jestli dokážeme tvého otce přesvědčit, aby na to přistoupil,“ prohlásila lady Russellová nad svým plánem, „hodně to pomůže. Pokud tahle opatření přijme, za sedm let bude z dluhů venku a doufám, že dokážeme jeho i Elizabeth přesvědčit, že Kellynch Hall má svou vlastní noblesu, kterou takové úspory neovlivní, a že šlechtic, který jedná zásadově, v očích rozumných lidí na vážnosti rozhodně neztratí. Co jiného bude koneckonců podnikat než to, co už udělalo mnoho z našich nejpřednějších rodin – nebo co by udělat měly? Nebude v takové situaci sám a často je pro nás nejhorší snášet ty trampoty, které nikdo jiný nemá, tak jako je vždycky nejhorší chovat se tak, jak se nikdo jiný nechová. Upřímně doufám, že ho přesvědčíme. Musíme to brát se

vší vážností a jednat rázně – protože kdo dluhy nadělal, ten je koneckonců musí zaplatit, a i když si tvůj otec jako gentleman a hlava rodiny zaslouží veškeré ohledy, na jeho čest a pověst je třeba se ohlížet ještě víc.“

Právě tak měl otec podle Annina názoru jednat a jeho přátelé ho nabádat. Považovala za samozřejmou povinnost uspokojit věřitele tak rychle, jak jen to bylo při těch nejvšestrannějších úsporách možné, a nic menšího nebylo v jejích očích důstojné. Chtěla, aby si to jako povinnost uložili a také to tak brali. Věřila, že lady Russellová má na otce velký vliv, a pokud šlo o to přísné odříkání, k němuž ji ponoukalo vlastní svědomí, byla přesvědčená, že získat otce a sestru pro úplnou nápravu nemůže být o moc těžší než je přemluvit k nápravě částečné. Oba je znala a usuzovala, že obětovat jeden pár koní bude pro ně stěží méně bolestné než obětovat oba dva, a podobně vnímala i ostatní příliš mírné úspory lady Russellové.

Jak by byly přijaty Anniny tvrdší požadavky, o tom nemá příliš smysl uvažovat. Ty, které siru Walterovi přednesla lady Russellová, neměly nejmenší úspěch. S něčím takovým se přece nešlo smířit – nedalo se to snést. Cože? Všechna životní potěšení ta tam? Cestování, Londýn, služebnictvo, koně, stolování – všude samé omezování a krácení. Nemít už ani životní úroveň, jaká přísluší každému z jeho kruhů! Ne, to raději úplně opustí Kellynch Hall, než aby tu zůstával za takových ostudných podmínek.

„Opustit Kellynch Hall!“ Té nápovědi se okamžitě chytil pan Shepherd, protože uskrovnění rodiny bylo i v jeho zájmu a on byl skálopevně přesvědčen, že pokud se sir Walter dočasně nepřestěhuje jinam, ničeho se nedosáhne. Privil, že když už ta myšlenka vzešla z úst, jejichž slovo tu musí být zákonem, on sám se nijak neostýchá přiznat, že má úplně stejný názor. Nezdá se mu, že by sir Walter mohl podstatně změnit způsob života, dokud bude bydlet v tak

staroslavném a odedávna pohostinném sídle, jehož pověst a prestiž je třeba udržovat. Kdekoli jinde bude jen na něm, v jakém stylu se rozhodne svou domácnost vést, a pro ostatní bude vždycky tím, kdo udává tón.

Sir Walter měl tedy Kellynch Hall opustit – a po pár dnech pochyb a nerozhodnosti se vyřešila i otázka, kam se přestěhuje, a vznikl alespoň základní plán, jak takovou důležitou změnu provést.

Existovaly tři možnosti – Londýn, Bath, nebo jiné venkovské sídlo. Anna si celým srdcem přála to poslední. Dělal si naděje na malý dům někde v okolí, kde by se nadále mohli vídat s lady Russellovou, zůstali by v blízkosti Mary a stále se mohli občas potěšit pohledem na travnatá prostranství a remízky kolem Kellynche. Jako obvykle jí ale bylo souzeno, aby se dočkala pravého opaku svých přání. Neměla ráda Bath, necítila se tam dobře – a právě Bath se měl stát jejím novým domovem.⁴

Sir Walter se nejprve klonil spíš k Londýnu, ale pan Shepherd se domníval, že do hlavního města nemůže svého zaměstnavatele bezpečně pustit, a byl natolik obratný, že se mu podařilo sira Waltera od toho plánu odradit a přesvědčit ho, aby dal přednost Bathu. To bylo pro gentlemana v jeho překerní situaci daleko bezpečnější místo; tam mohl být důležitý, aniž by ho to stálo jmění. Samozřejmě byly náležitě zohledněny i dvě podstatné přednosti Bathu oproti Londýnu. Bylo odtamtud blíž do Kellynche, jen padesát mil, a každou zimu tam načas přijížděla i lady Russellová – a k neobyčejné radosti této dámy, která Bath prosazovala od první chvíle, se sira Waltera i Elizabeth podařilo přesvědčit, že usadí-li se v Bathu, nebude to na újmu ani jejich důstojnosti, ani jejich životním radostem.

Lady Russellová věděla, co si její milá Anna přeje, a cítila povinnost se proti tomu postavit. Bylo by příliš očekávat od sira Waltera, že se sníží k životu v malém domě poblíž

vlastního sídla. I samotnou Annu by to pokořilo víc, než se jí teď zdá, tvrdila, a jejího otce by to nepochybně ponížilo strašlivě. A co se týkalo Anniny nechuti k Bathu, tu považovala za předsudek a omyl: její kmotřenka totiž poprvé pobývala v Bathu po smrti své matky, kdy ji tam na tři roky dali do školy, a ani při své jediné pozdější návštěvě, kdy tam s lady Russellovou trávila část zimy, nebyla zrovna v nejšťastnějším rozpoložení.

Lady Russellová měla Bath zkrátka ráda, a proto ochotně věřila, že musí vyhovovat všem z rodiny, a co se zdraví její mladé přítelkyně týče, pokud bude Anna všechny teplé měsíce trávit s ní v jejím domě v Kellynchi, žádné nebezpečí jí nehrozí, a vůbec, takovou změnou jistě pookřeje jak tělesně, tak duševně. Vždyť byla v posledních letech zřídka kdy mimo domov a příliš málo se ukazovala ve společnosti. Je skleslá a styk s více lidmi jí udělá jen dobře. Lady Russellová chtěla, aby se o Anně více vědělo.

Bydlet nadále v blízkém okolí bylo pro sira Waltera o to nepříjemnější, že byl na původní návrh příhodně naroubován ještě jeden bod, a to velmi důležitý. Nejenže musel sir Walter svůj domov opustit, ale ještě ho měl odevzdat do jiných rukou, což byla zkouška sebezapření, kterou neprošly ani rozumnější hlavy než ta jeho. Kellynch Hall se měla pronajmout. To bylo nicméně hluboké tajemství, o němž se nesmělo nikomu mimo rodinu a nejbližší známé ani mluvit.

Aby vešlo ve známost, že Elliotovi chtějí svůj dům pronajímat, to byla pohana, jakou by sir Walter nesnesl. Pan Shepherd jednou vyslovil slovo „inzerovat“, ale nikdy víc už se toho neodvážil. Sir Walter s opovržením zavrhl myšlenku, že by dům k pronájmu tak či onak nabízeli, zakázal, aby se jakkoli naznačovalo, že má něco takového v plánu, a hodlal Kellynch Hall pronajmout, jen pokud ho o to sponzánně požádá nějaký všestranně vyhovující zájemce, jediné

za podmínek, které si jako majitel sám stanoví, a jako velkou službu dotyčnému.

Jak pohotově si nacházíme důvody pro to, co nám vyhovuje! Když se lady Russellová radovala z toho, že sir Walter s rodinou už nebudou žít na venkově, měla po ruce ještě jeden výtečný argument. Elizabeth se v poslední době začala sblížovat s jednou osobou, od níž by ji ráda vzdálila. Šlo o dceru pana Shepherda, jež se po nešťastném konci svého manželství vrátila s přívažkem dvou dětí zpátky k otci. Byla mladá a chytrá, věděla, jak se zalíbit (nebo přinejmenším jak se zalíbit v Kellynch Hall), a nejstarší slečnu Elliotovou si dokázala získat natolik, že na její pozvání u Elliotových už několikrát pobývala, i když se lady Russellová, přesvědčená o naprosté nevhodnosti takového přátelství, nenápadně snažila nabádat Elizabeth k opatrnosti a zdrženlivosti.

Lady Russellová měla na Elizabeth popravdě řečeno jen mizivý vliv a měla ji zřejmě ráda spíš proto, že ji mít ráda chtěla, než proto, že by si to Elizabeth zasloužila. Nikdy se od ní nedočkala ničeho víc než vnějškových projevů pozornosti, sotva přesahujících tu nejzákladnější zdvořilost, a nikdy u ní neprosadila nic, co Elizabeth sama od začátku nechtěla. Opakovaně se velice důtklivě zasazovala o to, aby Elliotovi brali s sebou do Londýna i Annu, rozumně si uvědomovala, jak jsou ty sobecké plány, které ji neberou v potaz, nespravedlivé a jak špatné světlo na rodinu vrhají, a snažila se být svým zralejším úsudkem a zkušenostmi Elizabeth nápomocná i při mnoha dalších, méně významných příležitostech, ale bylo to vesměs marné. Elizabeth se řídila jen podle sebe a nikdy se lady Russellové nevzepřela rozhodněji, než když si vyvolila za společnici paní Clayovou, a namísto aby věnovala svou náklonnost a důvěru sestře, která si je tak zjevně zasloužila, poctila jimi ženu, s níž by se měla stýkat jen s odstupem a čistě zdvořilostně.⁵

Co do postavení považovala lady Russellová paní Clayovou za velmi nevyhovující společnici a co do charakteru za společnici velmi nebezpečnou. Přestěhování, při němž by se musela slečna Elliotová s paní Clayovou rozloučit a přesunout se někam, kde bude mít vhodnější výběr přítelkyň, bylo tedy už proto svrchovaně důležité.

3. kapitola

„Dovoluji si poznamenat, sire Waltere, že situace nám velice přeje,“ řekl pan Shepherd jednoho dne v Kellynch Hall, když odložil noviny. „Po téhle mírové smlouvě se všichni naši námořní důstojníci vrátí na souš.⁶ Všichni budou potřebovat někde bydlet. V žádnou jinou dobu byste neměl takový výběr nájemníků, a velice zodpovědných. Mnozí si ve válce přišli na velkolepé jmění. Kdyby se nám nachomýtl nějaký bohatý admirál –“

„Tak by měl velké štěstí,“ odvětil sir Walter, „nic víc k tomu neřeknu. Kellynch Hall by pro něj byla výhra, ta největší ze všech, ať už vyhrál bitev, kolik chtěl – nemám pravdu, Shepherde?“

Pan Shepherd se tomu vtipu z povinnosti zasmál a vzápětí dodal:

„Dovoluji si podotknout, sire Waltere, že s pány od námořnictva se ve finančních záležitostech jedná dobře. Něco málo o nich v tomhle ohledu vím a mohu bez obav prohlásit, že jsou neobyčejně velkorysí a jako nájemníci se vyrovnají komukoli jinému, kdo by se mohl naskytnout. Dovolil bych si tedy navrhnout, že pokud by se o vašich úmyslech někdo náhodou doslechl – a to nelze vyloučit, však víme, jak obtížné je uchránit činy a plány jedněch před pozorností a zvědavostí druhých, vždyť za věhlas se platí; já, John Shepherd, snadno udržím svoje rodinné záležitosti v taj-

nosti, protože nikomu nestojím za sledování, ale k siru Walteru Elliotovi se upírají zraky, kterým je těžké se vyhnout –, troufám si tedy tvrdit, že pokud by se i při vši naší opatrnosti začalo proslýchat, jak se věci mají, nijak zvlášť by mě to nepřekvapilo, a jelikož se nám pak nepochybně začnou hlásit zájemci, chtěl jsem jen říct, že bych v takovém případě považoval za obzvláště hodného pozornosti kteréhokoli z našich bohatých námořních velitelů. A ještě mi dovoluďte podotknout, že za dvě hodinky mě tu kdykoli máte, abych vám ušetřil starosti s odpovědí.“

Sir Walter jen přikývl. Brzy poté ale vstal, začal přecházet po místnosti a sarkasticky dodal:

„Když už mluvíme o pánech od námořnictva, počítám, že jen málokterý z nich by nebyl překvapený, kdyby se ocitl v takovémhle domě.“

„Jistě by se rozhlíželi kolem a blahopřáli si, jaké mají štěstí,“ podotkla paní Clayová, protože i ona byla přítomna. Otec ji přivezl s sebou, jelikož jejímu zdraví nic neprospívalo tolik jako vyjížďka do Kellynche. „Úplně ale souhlasím s otcem, že námořník by mohl být jako nájemník velice žádoucí. Dost jsem jich poznala, a nejenže jsou velkorysí, ale ve všem tak pořádkumilovní a opatrní! Kdybyste tu chtěl nechat ty cenné obrazy, sire Waltere, byly by určitě v naprostém bezpečí. O všechno v domě i mimo něj by bylo báječně postaráno! Záhony a okrasné keře by byly skoro tak dokonale upravené jako teď. Nemusíte se bát, slečno Elliotová, že by vaši rozkošnou květinovou zahrádku někdo zanedbával.“

„Co se toho všeho týče,“ chladně odvětil sir Walter, „i kdybych se dejme tomu rozhodl svůj dům pronajmout, ještě jsem se vůbec nerozhodl, jaké další výsady by s tím byly spojené. Moc nevím, proč bych měl takového nájemníka nějak hýčkat. Do parku by samozřejmě přístup měl a hádám, že málokterý námořní důstojník nebo kdokoli jiný

se kdy mohl pochlubit takovou rozlohou, ale jak to bude s okrasnými zahradami, to si ještě rozmyslím. Moc se mi nezamlouvá, že by moje okrasné hájky měly být pořád volně přístupné, a slečně Elliotové bych doporučil, aby byla na svou zahrádku opatrná. Vůbec se mi nechce udělovat nájemníkovi Kellynch Hall nějaká mimořádná privilegia, to vám říkám rovnou, ať to bude námořník, nebo voják.“

Pan Shepherd se po krátkém mlčení odvážil říci:

„Pro všechny takové případy existují ustálené zvyklosti, díky nimž mají pronajímatel i nájemce mezi sebou jasno a všechno jde hladce. O vaše zájmy bude dobře postaráno, sire Waltere. Dohlédnu na to, aby žádný nájemník neměl víc práv, než kolik mu spravedlivě náleží, na to se můžete spolehnout. Dovolil bych si naznačit, že sir Walter Elliot nemůže své zájmy střežit ani z poloviny tak horlivě, jako to za něj bude dělat John Shepherd.“

Tehdy promluvila Anna.

„Myslím, že námořníkům vděčíme za tolik, že si zaslouží veškeré pohodlí a výsady, jaké může domov nabídnout, přinejmenším stejně jako kdokoli jiný. Svoje pohodlí si tvrdě odpracovávají, to jim musíme všichni přiznat.“

„Máte úplnou pravdu, úplnou. Slečna Anna má úplnou pravdu,“ odpověděl pan Shepherd a jeho dcera opáčila: „No ovšem!“ Sir Walter ale brzy poté poznamenal:

„Svůj užitek to povolání má, ale někoho ze svých přátel bych v něm viděl jen nerad.“

„Opravdu?“ zněla odpověď, doprovázená udiveným pohledem.

„Ano, ze dvou důvodů. Mám vůči němu dvě podstatné výhrady. Za prvé v něm můžou nepatřičně vyniknout lidé pochybného původu, a dosáhnout tak poct, o jakých by se jejich otcům a dědům ani nesnilo, a za druhé člověka strašlivě vyčerpává a ukracuje mu mládí. Námořníci stárnou rychleji než kdokoli jiný, to mám možnost vídat celý život.“

Ze všech profesí člověku právě v námořnictvu nejvíc hrozí, že se nad něj urážlivě vyšvihne někdo, s jehož otcem by ten jeho ani nepromluvil, a také že si ho budou ostatní předčasně ošklivit. Loni na jaře jsem se v Londýně potkal se dvěma pány, kteří jsou dokonalou ukázkou toho, o čem mluvím. Otec lorda St. Ivese, jak všichni víme, byl venkovský kaplan, co neměl ani na chleba, a tenhle lord St. Ives měl ve společnosti přednost přede mnou! A spolu s ním i nějaký admirál Baldwin, s tou nejzuboženější vizáží, jakou si dokážete představit: obličej měl jak mahagon, pleť zhrublou a dočista rozbrázděnou, samou rýhu a vrásku, na každé skráni devět šedivých vlasů a na temeni jen trošku pudru. ‚Pane na nebi, kdo je ten staroch?‘ povídám jednomu známému, co stál zrovna poblíž (byl to sir Basil Morley). ‚Staroch!‘ zvolal sir Basil, ‚to je admirál Baldwin. Kolik myslíte, že mu je?‘ ‚Šedesát; já na to, ‚nebo možná šedesát dva.‘ ‚Čtyřicet;‘ povídá sir Basil, ‚čtyřicet, ne víc.‘ Dovedete si představit, jak mě to ohromilo; na admirála Baldwina jen tak nezapomenu. Tak žalostnou ukázkou toho, co dokáže s člověkem udělat život na moři, jsem ještě neviděl; zčásti to ale platí pro ně pro všechny, to vím. Na všech se to harcování po světě podepisuje, snášejí všechna podnebí a počasí, až má každý z nich pořádnou ránu. Jen škoda že je neklepne dřív, než jsou tak staří jako admirál Baldwin.“

„Ale ne, sire Waltere,“ zvolala paní Clayová, „teď jste na ně moc přísný. Mějte s těmi ubožáky trochu slitování. Všem nám není od narození souzeno se líbit. Moře člověku rozhodně na kráse nepřidá; námořníci stárnou rychle, to jsem si často všimla – mládí jim na tváři dlouho nevydrží. Neplatí to ale i pro mnoho dalších povolání, ba možná pro většinu? Vojáci ve službě na tom nejsou o nic lépe, a dokonce i v klidnějších zaměstnáních se člověk namáhá a vyčerpává duševně, když už ne tělesně, takže zřídkakdy stárne jen přirozeně, s léty. Právník se pachtí pod tíhou starostí, lékař

musí být po ruce od rána do noci a vyjíždět za každého počasí, a dokonce i kněz,“ na chvíli se zamyslela, co by se dalo říci o knězi, „dokonce i kněz, považte, musí docházet za nakažlivě nemocnými a riskovat v tom zhoubném ovzduší zdraví a vzhled. Popravdě jsem už dávno přesvědčená, že ačkoli všechna povolání jsou nezbytná a chvályhodná, žít nerušeně mohou jen ti, kdo nemusejí vykonávat žádné z nich. Ti si mohou na venkově určovat svůj vlastní režim, věnují se, čemu chtějí, žijí si na vlastním a netrápí se snahou dosáhnout víc. Jen těm je dáno se těšit ze zdraví a pěkného vzhledu naplno; jinak nevím o nikom, kdo by neztrácel na přitažlivosti, jakmile už není nejmladší.“⁴⁷

Když se pan Shepherd tak horlivě snažil získat sira Waltera pro myšlenku, že by svůj dům pronajal někomu z námořnictva, skoro jako by ho k tomu vedla nějaká předtucha. Jako úplně první totiž projevil zájem jistý admirál Croft, s nímž se pan Shepherd brzy poté potkal v Tauntonu na čtvrtletním zasedání somersetských smírčích soudců a už předem ho na něj upozornil jeho londýnský kontakt. Podle zpráv, jež pan Shepherd chvátal předat do Kellynche, byl tento admirál rodákem ze Somersetshiru, po získání velmi slušného jmění si teď přál se ve svém domovském kraji usadit a do Tauntonu se přijel podívat na nějaké usedlosti, které nabízeli k pronájmu v nejbližším okolí. Ty mu ale nevyhovovaly, a když se pak náhodou doslechl (všechno se podle slov pana Shepherdova událo přesně tak, jak předpokládal: záměry sira Waltera nebylo možno utajit), když se tedy admirál čirou náhodou doslechl o tom, že Kellynch Hall by mohla být k pronajmutí, a zjistil, že on (to jest pan Shepherd) má vazby na vlastníka, vyhledal ho a představil se mu, aby se mohl poptat podrobněji. Během poměrně dlouhého rozhovoru pak o kellynchské sídlo projevoval ten nejživější zájem, jaký bylo možno čekat od člověka, kterému ho vyličili jen slovně, a všechno, co panu Shepherdovi

sdělil o sobě samém, svědčilo o tom, že by z něj byl navýsost vhodný a zodpovědný nájemník.

„A kdo je ten admirál Croft?“ otázal se chladně podezřívavým tónem sir Walter.

Pan Shepherd se mohl zaručit za to, že je z dobré rodiny, zmínil i konkrétní usedlost a Anna po krátké odmlce dodala:

„Je to kontradmirál druhého stupně.⁸ Byl v bitvě u Trafalgaru a od té doby sloužil ve Východní Indii; byl tam, myslím, několik let.“

„V tom případě počítám, že jeho obličej je asi stejně oranžový jako manžety a kabátové límce našeho služebnictva.“

Pan Shepherd sira Waltera spěšně ujistil, že admirál Croft je velice zdravý a energický, s příjemným zevnějškem; jistěže je trochu opálený a větrem ošlehaný, ale nijak zvlášť a chováním i smýšlením je to ve všem všudy gentleman. Ohledně podmínek rozhodně potíže dělat nebude. Chce jen pohodlný domov, do něž se může nastěhovat co nejdřív. Je si vědom, že pohodlí ho bude něco stát. Kolik může činit pronájem tak honosného a předem zařízeného sídla, dobře ví. Ani by se nedivil, kdyby sir Walter žádal víc. Na užívání panství se ptal, a ačkoli za revírní práva by byl rád, nijak na nich netrvá. S puškou si prý občas vyjde, ale nikdy nic nezabíjí. Zkrátka gentleman každým coulem.

Pan Shepherd hovořil na to téma velice výmluvně a poukazoval na všechny rodinné okolnosti, které z admirála dělají obzvláště žádoucího nájemníka. Je ženatý a bezdětný; přesně to si bylo možno přát. Kde není žena, tam, jak pan Shepherd poznamenal, není o dům nikdy dobře postaráno, ba sám neví, není-li zařízení v domě bez dámy ve stejném nebezpečí jako v rodině, v níž je hodně dětí. Bezdětná dáma je tou nejlepší uchovatelkou nábytku na světě. Sám už také paní Croftovou viděl; pobývala v Tauntonu s admirálem a byla přítomna skoro po celou dobu, co spolu jednali.

„A zdá se, že je to velice noblesní, výmluvná a bystrá dáma,“ pokračoval, „měla víc dotazů na dům, na podmínky a na daně než sám admirál a vypadalo to, že se líp vyzná v podnikání. A navíc jsem zjistil, sire Waltere, že ani ona není v našem hrabství cizinkou, o nic víc než její manžel. Je to totiž sestra jednoho pána, který mezi námi kdysi pobýval, sama mi to říkala; sestra toho pána, který před pár lety bydlel v Monkfordu. No tedy! Jak jen se jmenoval? Teď si nemůžu vzpomenout, ačkoli jsem to jméno slyšel tak nedávno. Penelope, drahoušku, můžeš mi napovědět jméno toho pána, který sídlil v Monkfordu – bratra paní Croftové?“

Paní Clayová se ale tak horlivě vybavovala se slečnou Eliotovou, že jeho prosbu přeslechla.

„Vůbec nevím, koho máte na mysli, Shepherde, vůbec si nevzpomínám, že by od časů starého guvernéra Trenta v Monkfordu někdo takový byl.“

„No tohle! Brzy nejspíš zapomenu i vlastní jméno. Tak dobře to jméno znám, tak dobře jsem toho pána znal od vidění, stokrát jsem ho viděl. Vzpomínám si, že jednou se za mnou přišel poradit stran přestupku jednoho ze svých sousedů. Dělník ze statku se mu vloupal do sadu, pobořil zeď, ukradl jablka, chytli ho při činu a pak to s ním i přes moje doporučení vyřešili smírně. Velice zvláštní!“

Anna ještě chvíli čekala a pak řekla:

„Myslíte patrně pana Wentwortha.“

Pan Shepherd se rozplýval vděčností.

„Wentworth, přesně tak! Pan Wentworth to byl, sire Waltere. Dva nebo tři roky byl kaplanem v Monkfordu, víte, je to už pár let. Počítám, že se tam nastěhoval někdy kolem roku 1805. Určitě se na něj pamatujete.“

„Wentworth? Á, ovšem, pan Wentworth, monkfordský kaplan. Zmátl jste mě tím ‚sídlil‘ v Monkfordu, myslel jsem, že mluvíte o někom z našich kruhů, kdo má vlastní usedlost. Kaplan Wentworth byl bezvýznamný, vzpomínám si,

že neměl žádnou vznešenou přízeň, žádné vazby na Wentworthy ze Straffordu.⁹ Člověk se jen diví, kolik plebejců dnes nosí jména našich šlechtických rodů.“

Když pan Shepherd naznal, že spříznění s panem Wentworthem Croftovým v očích sira Waltera nijak neprospěje, už se o něm nezmiňoval a s veškerým zápalem začal opět zdůrazňovat okolnosti, které pro ně svědčily jednoznačněji: jejich věk a počet, jejich jmění a také to, jak vysoké mínění si o kellynchském sídle utvořili a jak neobyčejně horlivě se ucházejí o výsadu si ho pronajmout. Skoro to vypadalo, že být nájemníky sira Waltera Elliota je to největší životní štěstí, jaké si Croftovi dovedou představit, což by u nich, pokud by přinejmenším teoreticky mohli něco vědět o jeho názorech na nájemnické povinnosti, svědčilo o poněkud výstředním vkusu.

Tento postup byl nicméně úspěšný, a byť bylo jasné, že se sir Walter nikdy nebude na žádného potenciálního obyvatele svého domu dívat jinak než skrz prsty a bude si myslet, že ho nekonečně rozmazluje, dovolí-li mu si Kellynch Hall za nejvyšší možnou sumu pronajmout, dokázal z něj pan Shepherd vymámit svolení k tomu, aby admirála, stále ještě pobývajícího v Tauntonu, oficiálně navštívil a domluvil s ním prohlídku.

Sir Walter nebyl zrovna moudrý, ale přece jen se jakž takž vyznal, a uvědomoval si tedy, že nájemník, který by byl ve všech podstatných bodech ještě nenapadnutelnější, než jak se mu věrohodně jevil admirál Croft, se už asi nepřihlásí. Tolik si uvědomoval rozumem a jeho ješitnost se utěšila ještě jednou věcí. Admirálova hodnota a postavení byly dostatečně vysoké, ale zase ne příliš. „Pronajal jsem svůj dům admirálu Croftovi“ by znělo neobyčejně dobře, daleko lépe než „panu –“; každý „pan ten a ten“ (tedy každý krom přibližně půltuctu v celém národě) vyžaduje vysvětlení. Admirál sám hlásá svůj význam a zároveň nikdy nemůže zastínit